

KAPITOLA 3 – PRÁCE S DATY

1. CO JSOU DATA

Mám moc rád hudbu. Rád poslouchám písničky a zjišťuji si o nich různé údaje, například kdo napsal text a kdo hudbu, kdo písničku zpívá a jak je píseň dlouhá. Můžeme tedy říct, že o písničkách získávám různá data.

Včera jsem se byla projít v parku. Svítilo sluníčko, tráva se zelenala. V parku byly děti, které si hrály s míčem. Starší paní venčila hnědobílého pejska. Maminky s kočárky se procházely po cestě. **I já jsem získávala různá data.** Viděla jsem, že míč je červený, pejsek je hnědobílý a malý, kočárky mají modrou barvu. Paní, která venčila pejska, měla na hlavě klobouk.

Diskutujte:

1. Rozhlédněte se kolem sebe po třídě. Říkejte, co vidíte.
2. Jaké údaje neboli data můžete na první pohled získat o těchto předmětech ve třídě?

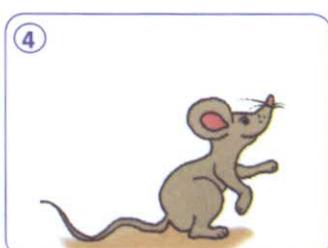
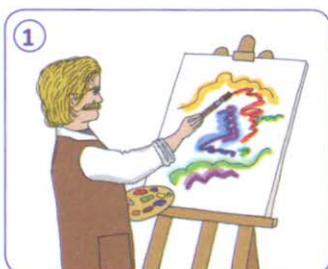
Data jsou **údaje**, kterými popisujeme **vlastnosti určitého objektu** (věci, zvířete, člověka). Za **data** můžete považovat například **barvu** nebo **velikost** určitého předmětu či zvířete, **délku hudební skladby** nebo **počet stran knihy**.

Data můžeme **shromažďovat**, můžeme je různě **kombinovat** a také je dále **doplňovat**.

A. DATA MŮŽEME SHROMAŽĐOVAT

CVIČENÍ 1

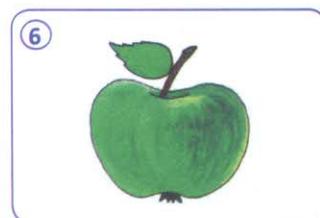
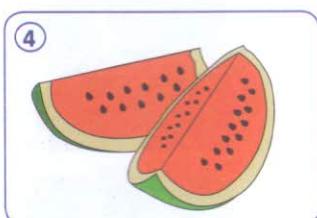
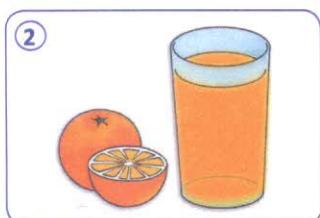
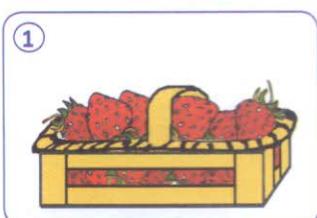
Rozdělte se do skupin a shromázděte **co nejvíce dat o zvířatech a lidech na obrázcích**. Která skupina shromázdila nejvíce dat?

B. DATA MŮŽEME KOMBINOVAT

CVIČENÍ 2

K obrázkům (1–6) přiřaďte textová data (A–F) tak, abyste vytvořili správnou kombinaci.

A. mléko ve sklenici

B. pomerančový džus

C. rozkrojený meloun

D. košík jahod

E. zelené jablko

F. šedý komín

C. DATA MŮŽEME DOPLŇOVAT

CVIČENÍ 3

Přečtěte si neúplné věty (A–E). Do vět doplňte správný obrázek – obrázková data (1–7). Na vynechaná místa pište číslo patřičného obrázku.

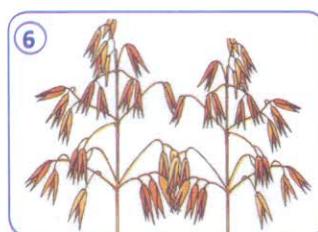
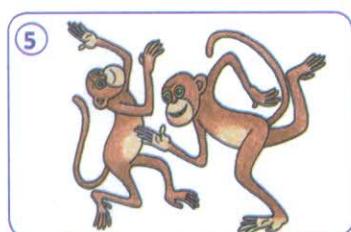
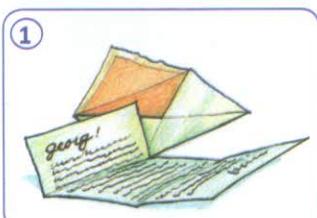
A. Skákal ..... přes ....., přes zelenou louku.

B. Vařila .... na zeleném rendlíčku.

C. Adélka dostala k narozeninám sladký .....

D. ..... rády jedí banány.

E. Pošták roznáší lidem .....

2. KONTROLA DAT

Často se setkáte s **daty**, která už jsou seřazena podle určitých pravidel. Jindy můžete mít za úkol dokončit řazení dat po někom jiném. V této kapitole budete sledovat dodržování pravidel cizího řazení dat. Naučíte se **poznat chybu v řazení dat** a navrhnut její opravu.

CVIČENÍ 1

Na obrázcích jsou seřazeny postavy z filmů podle určitého pravidla. Rozhodněte, které postavy chybějí v prázdných políčcích.

CVIČENÍ 2

Děti dostaly ve škole za úkol najít fotografie **domácích mazlíčků**. Pepíkovi se ale fotografie v počítači pomíchaly, a tak má v úkolu **chybu**. Najdete ji?

Pepík vybral tyto fotografie:

a) Kterou fotografií vybral **chybně**?

b) Kterou z následujících fotografií by Pepík mohl vybrat **místo té chybné**?

CVIČENÍ 3

Ota skládal **kostky lega** do řady za sebou **podle určitých pravidel**. Najděte **opakující se vzor**. Ema v řadě pokračovala podle stejných pravidel, udělala však jednu **chybu**. Její chybu **vyhledejte** a **opravte**.

Ota:

Ema:

3. ZAZNAMENÁVÁNÍ DAT DO TABULKY

Abyste měli v datech pořádek, je nutno je uspořádat. Data můžete zaznamenávat různým způsobem, například **do tabulky**.

Uspořádání dat je podobné, jako když si doma uklízíte oblečení. Abyste v něm měli pořádek, uspořádáte oblečení podle druhu – zvlášť ponožky, spodní prádlo, trička, svetry a kalhoty.

CVIČENÍ 1

Skříňka rozdělená na poličky vypadá jako tabulka. Locka chce umístit oblečení pod skříňkou (A–D) do správných poliček. Pomozte jí a řekněte, do které poličky (1–4) jednotlivé druhy oblečení patří.

(A)

(B)

(C)

(D)

ŘAZENÍ DAT V TABULCE

V tabulce jsou **data** přehledně seřazena do **sloupců** a **řádků**.

Ve sloupcích jsou data, která určují jistou **vlastnost**.

Řekněte, kde už jste se s nějakou tabulkou setkali.

1. sloupec:
název zvířete

2. sloupec: barva

NÁZEV ZVÍŘETE	barva	skupina	počet nohou
kuře	žlutá	pták	2
pes	hnědá	savec	4
slon	šedá	savec	4

V řádcích jsou uvedena **data** o určitém objektu, zde o určitém zvířeti.
Například: v posledním řádku jsou data o slonovi – má šedou barvu, je savec, má 4 nohy.

CVIČENÍ 2

- a) Rozdělte se do dvojic. Do sešitu si narýsujte obdobnou tabulku, jako je v učebnici na straně 11. Každá dvojice si vybere tři libovolná zvířata. Ke každému zvířeti doplní patřičná data.
 b) Tabulky si ve dvojici vyměňte a vzájemně zkонтrolujte.
 c) Ve třídě zjistěte, kdo z Vás si vybral stejně zvíře. Své záznamy porovnejte.

CVIČENÍ 3

V tabulce se pomíchaly některé údaje ve 2., 3. a 4. sloupci. Chyby vyhledejte, škrtněte a přepište.

ROSTLINA	druh rostliny	název plodu	barva plodu
hrušeň	keř	ostružina	zelená, žlutá
růže šípková	keř	šípek	tmavě fialová
ostružiník	strom	hruška	červená
jírovec maďal	strom	kaštan	hnědá

CVIČENÍ 4

Nakreslete (jednoduše) do tabulky předměty, které jsou vedle ní. Určující je barva a tvar předmětu.

PŘEDMĚT			
červená			
modrá			
zelená			

CVIČENÍ 5

Znáte dobře násobilku? Doplňte na prázdná místa v tabulce násobilky (1–7) uvedené číslice:

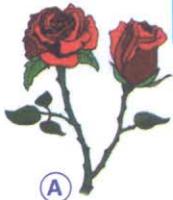
10, 42, 3, 16, 30, 14, 6.

součin	1	2	3	4	5	6	7
1	1	2	3	4	5	6	7
2	2	4	6	8		12	14
	3	6	9	12	15	18	21
4	4	8	12		20	24	28
5	5	10	15	20	25		35
6	6	12	18	24	30	36	
7	7		21	28	35	42	49

CVIČENÍ 6

Lenka má ráda květiny. Obrázky oblíbených květin si uspořádala do tabulky podle velikosti. Některá data jí však z tabulky „utekla“. Pomozte jí doplnit zbloudilá data (A–H) zpět.

KVĚTINA		zvonek	
			
střední			
			

(A) růže

(C) velká

(E) malá

(G) narcis

(H)

CVIČENÍ 7

Dan a Tom sbírají samolepky dopravních prostředků a lepí si je do tabulky. Třídí je podle **barvy** a **prostředí**, kde se pohybují. Od Robíka dostali tři samolepky (A–C), které vidíte pod tabulkou.

- a) Které samolepky využijí?
- b) Která samolepka jim ještě chybí?

DOPRAVNÍ PROSTŘEDEK	po zemi	ve vodě	ve vzduchu
červená			
žlutá			
stříbrná			

(A)

(B)

(C)

CVIČENÍ 8

Vytvořte si ve třídě tabulku, která bude obsahovat data o Vás (např.: jméno; věk; obec, kde bydlíte; Vaše koníčky). Diskutujte o tom, jak by mohla tabulka vypadat. Nakreslete ji na tabuli.